

PTA

**PROGRAMMA VAN
TOETSING EN AFSLUITING**

**(T)VWO 4/5/6
(T)HAVO 4/5**

SCHOOLJAAR 2024-2025

Voorwoord

Dit document is het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) en vormt samen met het 'Examenreglement vwo-havo-vmbo openbare scholen voor voortgezet onderwijs Rotterdam' van de stichting BOOR (Hierna te noemen 'examenreglement BOOR') de wettelijke basis voor het eindexamen op het Wolfert Tweetalig en Wolfert College bovenbouw. Het PTA kent een algemeen deel - als aanvulling op het genoemde reglement - en het deel 'regelingen per vak'. De deelmedezeggenschapsraad van Wolfert Tweetalig heeft instemming verleend op het (algemeen deel van het) PTA, de medezeggenschapsraad van Wolfert van Borselen op het examenreglement.

De toetsing voor het schoolexamen start voor een aantal van de vakken in het vierde leerjaar en gaat door tot en met het eindexamenjaar. Op alle onderdelen van het PTA zijn de bepalingen van het examenreglement van toepassing.

Wijzigingen in dit document zijn niet uitgesloten. Eventuele wijzigingen zullen tijdig aan inspectie, leerlingen en ouders/verzorgers worden doorgegeven (voor leerlingen en ouders via de website).

Indien er vragen zijn over de 2e Fase, het PTA of het examenreglement kan natuurlijk te allen tijde contact opgenomen worden met de coach, de teamleider of de examensecretaris.

Het examenreglement is te vinden op onze [website](#) Wolfert Tweetalig/schoolinfo/eindexamens
Link naar examenreglement toevoegen:

We wensen alle leerlingen heel veel succes in het huidige schooljaar!

Namens het gehele team,

mw. Nicole Ebell, examensecretaris,
mw. Deirdre Kelleher, examensecretaris internationale examens,
dhr. Daniel Westdijk, teamleider havo bovenbouw,
dhr. Marcel Leupen, teamleider vwo bovenbouw.

INHOUD

1. Programma van Toetsing, algemeen deel.....	3
Examencommissie.....	3
Indeling Examen.....	4
2. Regelingen van het schoolexamen, aanvulling op de regelgeving van het Examenreglement BOOR:.....	5
Aanvang en afsluiting.....	5
PRP/PWS Havo.....	5
PRP/PWS VWO.....	5
Afronding schoolexamen.....	6
Regeling verhindering schoolexamen.....	6
Regeling te laat.....	7
Regeling onregelmatigheden, aanvulling op het Examenreglement BOOR:.....	7
Fraude.....	7
Regeling te laat inleveren praktisch werk.....	8
Regeling ten aanzien van herkansingen	8
Regeling ten aanzien van herexamens.....	8
Regeling bij belemmeringen en geschillenregeling.....	9
Regeling gebruik hulpmiddelen en extra faciliteiten.....	9
Regeling gebruik schrijfgerei en hulpmiddelen.....	9
Regeling bijzondere omstandigheden.....	11
Vrijstellingen van vakken en schoolexamens.....	11
Gespreid examen doen.....	11
Vroegtijdig examen doen.....	11
Regeling schoolexamencijfers bij doubleren.....	12
Regeling examenjaar opnieuw doen.....	12
Regeling bevorderen in de Tweede Fase.....	12
Regeling slagen/zakken (examenjaar).....	13
Regeling Cum Laude.....	13
Regeling inzage gemaakte CSE's.....	14
Bijlage: alle belangrijke data op een rij.....	15
Afnamedata kijk- en luisteroetsen MVT *	15
Internationale examens.....	16
Schoolexamens in de voorexamenklassen.....	16
3.PROGRAMMA'S TOETSING EN AFSLUITING PER VAK.....	17

1. Programma van Toetsing, algemeen deel

Dit algemene deel van het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) vormt een aanvulling op [het Examenreglement BOOR](#). In het Programma van Toetsing, 'regelingen per vak' vind je het toetsprogramma van de examenvakken.

Het heeft betrekking op de toetsen en onderdelen die opgenomen zijn in het Examendossier. Het is opgesteld conform artikel 2.60b van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020, waarin o.a. de bepaling opgenomen is dat het Examenreglement en het PTA jaarlijks voor 1 oktober aan de inspectie toegezonden en aan de kandidaten verstrekt moeten worden.

Bij het opstellen van dit document diende het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van het Ministerie van Onderwijs & Wetenschappen als grondslag. De daarin vermelde artikelen zijn uitgangspunten bij het Examenreglement en Programma van Toetsing en Afsluiting.

Het hierna volgende Schoolexamenreglement voor de Tweede Fase van de Wolfert van Borselen Scholengroep, Bentincklaan, geeft de belangrijkste bepalingen weer. Het is gebaseerd op de tekst van het Examenreglement, behorend bij het Uitvoeringsbesluit WVO 2020. Dit laatste reglement is altijd doorslaggevend.

Examencommissie

De examencommissie draagt in opdracht van de directeur zorg voor:

- de borging van de kwaliteit van de school examinering (procesmatig, kwalitatief, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen)
- het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om schoolexamens te beoordelen en vast te stellen.

De examencommissie 2024/2025 bestaat uit:

- mw. Nicole Ebell, examensecretaris
- mw. Deirdre Kelleher, examensecretaris internationale examens
- dhr. Daniel Westdijk, teamleider havo bovenbouw
- dhr. Marcel Leupen, teamleider vwo bovenbouw
- vacature

Mailadres: wtexamencommissie@wolfert.nl

Voor nadere informatie over taken en bevoegdheden: zie Examenreglement BOOR

Indeling Examen

- De vakken maatschappijleer en CKV kennen alleen schoolexamens in de voorexamenjaren. De eindcijfers van deze vakken vormen samen met het cijfer van het profielwerkstuk het combinatiecijfer voor de leerlingen van het havo- en vwo van het Wolfert College bovenbouw.
- De vakken GPE en CAA kennen alleen schoolexamens in de voorexamenjaren. De eindcijfers van deze vakken vormen samen met het cijfer van het Profile Research Project (profielwerkstuk) het combinatiecijfer voor de leerlingen van het havo van het Wolfert Tweetalig.
- De vakken GPO en CAA kennen alleen schoolexamens in de voorexamenjaren. De eindcijfers van deze vakken vormen samen met het cijfer van het Profile Research Project (profielwerkstuk) het combinatiecijfer voor de leerlingen van het vwo van het Wolfert Tweetalig.
- De vakken wiskunde D (alleen vwo) en Chinees kennen geen Centraal Schriftelijk Eindexamen. Het eindcijfer wordt bepaald door het gemiddelde van alle onderdelen van het schoolexamen van de betreffende vakken.
- Het vak PE/LO kent alleen een schoolexamen en dient voldoende te worden afgerond.
- De (internationale) maatschappelijke stage maakt deel uit van het PTA en dient voldoende of goed te worden afgerond.
- Alle overige vakken kennen een schoolexamen en een Centraal Schriftelijk Eindexamen en wordt het eindcijfer bepaald door het gemiddelde van het schoolexamencijfer en het CSE-cijfer.

De leerling moet zich kunnen identificeren bij alle SE- en CE-examens en internationale examens. Dat kan met de schoolpas of met een legitimatiebewijs.

2. Regelingen van het schoolexamen, aanvulling op de regelgeving van het Examenreglement BOOR:

Aanvang en afsluiting

De onderdelen van het schoolexamen worden voornamelijk afgenomen in de schoolexamenweken. Echter worden ook daarbuiten onderdelen gepland. Denk hierbij aan mondelinge examens, praktische examens, deadlines voor handelingsdelen. In het PTA-deel 'regelingen per vak' is hierover meer informatie te vinden.

De schoolexamenweken zijn gepland. De verwachting is dat voor of na een SE-week ook dagen ingepland moeten worden om alle schoolexamens ingepland te krijgen.

- De roosters worden uiterlijk twee weken voor aanvang van de SE-weken bekendgemaakt.
- Inhalen van onderdelen van het schoolexamen geschiedt altijd op een donderdagmiddag vanaf 15.30u, of op een ontwikkeldag (voor de kernvakken). Leerlingen dienen hiervoor beschikbaar te zijn.
- Indien een onderdeel van het schoolexamen niet ingehaald wordt, kan deze alleen nog ingehaald worden op de herkansingsdag bij geoorloofde afwezigheid, of herkanst worden op de herkansingsdag bij ongeoorloofde afwezigheid.
- Indien er dan nog geen uitslag is, of er meer dan drie keer een herkansing ingezet moet worden, is er sprake van een onvolledig schoolexamen-dossier met als risico uitsluiting van het Centraal Schriftelijk Eindexamen.

PRP/PWS Havo

- Het Profile Research Project/Profielwerkstuk is gepland in het vierde leerjaar in de periode september - april.
- Bij het behalen van een onvoldoende voor PWS die maakt dat je een onvoldoende krijgt voor je voortschrijdend gemiddelde van je combinatiecijfer geldt het volgende: binnen een week na de definitieve bekendmaking van het PWS-cijfer geef je bij het examensecretariaat aan dat je gebruik wilt maken van de mogelijkheid tot herkansing. Hiervoor zet je dan de enige herkansingsmogelijkheid in je voorexamenjaar in.

PRP/PWS Vwo

- Het Profile Research Project/Profielwerkstuk is gepland in het vijfde leerjaar in de periode oktober - april.
- Leerlingen die na havo 5 verder gaan in het vwo, kunnen door middel van een aanvullende onderzoeksvraag hun havo PRP/PWS op vwo-niveau brengen, dan wel aan een volledig vwo PRP/PWS-traject deelnemen.
- Bij het behalen van een onvoldoende voor PWS die maakt dat je een onvoldoende krijgt voor je voortschrijdend gemiddelde van je combinatiecijfer geldt het volgende: binnen een week na de definitieve bekendmaking van het PWS-cijfer geef je bij het examensecretariaat aan dat je gebruik wilt maken van de mogelijkheid tot herkansing. Hiervoor zet je dan de enige herkansingsmogelijkheid in je voorexamenjaar in.

Afronding schoolexamen examenjaar

- Op woensdag 16 april dienen de examenleerlingen te tekenen voor de eindcijfers van hun examendossier. Daarmee gaan zij akkoord met het eindcijfer en kunnen zij deelnemen aan het Centraal Schriftelijk eindexamen.
- Voor leerlingen die op dat moment een onvolledig dossier hebben, geldt het volgende:
 - Indien er sprake is van overmacht, worden er aanvullende afspraken gemaakt voor de afronding en compleet maken van het schoolexamen dossier.
 - Indien er sprake is van verwijtbaar handelen door de leerling, neemt de directeur een besluit op de geconstateerde onregelmatigheid. Dit kan een uitsluiting van het CSE tot gevolg hebben.

Afronding schoolexamen voorexamenjaren

- De afronding van schoolexamens in de voorexamenjaren maken deel uit van de bevorderingsnormen:
 - alle schoolexamens in h4, v4 en v5 moeten zijn gemaakt in dat leerjaar om bevorderd te kunnen worden naar het volgende leerjaar.
 - voor leerlingen die overstappen naar een andere afdeling wordt een maatwerkprogramma gemaakt voor in te halen schoolexamens.

Regeling verhindering schoolexamen

- Dit artikel heeft betrekking op alle schoolexamens in leerjaar vier, vijf en zes die tijdens SE-weeken of daarbuiten worden afgenomen.
- Een absentmelding dient gedaan te worden via het daarvoor bedoelde [formulier](#) op de website van Wolfert Tweetalig.
- Een leerling die met een geldige reden en voorafgaand aan het begin van een onderdeel van het examen wordt afgemeld door een ouder (18-) of zichzelf (18+), dient het betreffende onderdeel alsnog af te leggen met behoud van herkansing. Voorbeelden van geldige redenen: ziekte, een noodzakelijke medische afspraak, etc.
- Een leerling die met een ongeldige reden of na aanvang van het onderdeel van het examen wordt afgemeld door een ouder (18-) of zichzelf (18+) dient het onderdeel alsnog af te leggen, maar verliest het recht op herkansing. Voorbeelden van ongeldige redenen: een niet noodzakelijke medische afspraak, rij-examen, etc.
- Een leerling die niet wordt afgemeld door een ouder (18-) of zichzelf (18+) voor een onderdeel van het examen, dient het onderdeel alsnog af te leggen, maar verliest het recht op herkansing.
- Indien de absentmelding niet correct is uitgevoerd, dan wordt de ouder of leerling (18+) op de dag van afmelding alsnog gevraagd binnen 24 uur een absentieverklaring in te vullen. Indien de verklaring uitblijft dan wordt na 24 uur middels een gentle reminder het verzoek nogmaals gedaan en de deadline 24 uur opgeschort. Indien dan nog geen absentieverklaring is ontvangen, dan wordt de afmelding als onrechtmatig beschouwd.
- Een absentmelding geldt voor de gehele dag van melding en is onherroepelijk. Dit geldt ook voor absentmeldingen op inhaaldagen.

- Een absentmelding heeft de geldigheid van één dag. Een leerling die meerdere dagen ziek is, moet dus elke dag opnieuw ziek gemeld worden.

Regeling te laat

- Zie examenreglement BOOR, artikel 10. (zie link op pagina 1)

Regeling onregelmatigheden, aanvulling op het Examenreglement BOOR:

Fraude

Onder fraude wordt verstaan: het handelen of nalaten van een leerling waardoor het vormen van een juist oordeel omtrent kennis, inzicht en vaardigheden van hem of een andere leerling geheel of gedeeltelijk onmogelijk is. Bij fraude is artikel 4 van het BOOR Examenreglement van toepassing. Voorbeelden van fraude zijn:

Spieken

Het bij zich hebben van een spiekblaadje (schriftelijk of digitaal) is al genoeg voor het vaststellen van fraude ongeacht of er gebruik van is gemaakt. Het overnemen van het werk van een andere leerling (ook al gaat het maar om één antwoord of zin) wordt aangemerkt als fraude.

Mobiele telefoon, ander device

Het tijdens een schoolexamen bij zich dragen van een mobiel of vergelijkbaar device (waaronder b.v. een “smart watch”) wordt aangemerkt als fraude. Deze apparatuur is dus niet toegestaan in de examenruimte. **Daarbij doet het niet ter zake of gebruik is gemaakt van de apparatuur:** voor het vaststellen van fraude is het voldoende dat gebruikgemaakt zou kunnen worden van de bedoelde apparatuur.

Grafische rekenmachine

In geval van oneigenlijk gebruik van de grafische rekenmachine, bv. het raadplegen van gedownloade bestanden, wordt gezien als fraude. Ook het gebruiken van een grafische rekenmachine bij examens waar dit niet de bedoeling is, wordt gezien als fraude. Indien de grafische rekenmachine niet in examenstand staat, wordt gebruik ervan als frauduleus gezien.

Schoolexamens op de computer

Het gebruiken van internet voor het raadplegen van informatiebronnen of het bij zich hebben van digitale documenten tijdens het werken op een computer wordt aangemerkt als fraude, tenzij dit duidelijk in het PTA wordt toegestaan.

Plagiaat

Plagiaat is het overnemen van gegevens uit andermans werk (boek, internetbron, werk van een andere leerling etc) zonder correcte bronvermelding en het op die manier presenteren als je eigen werk. Het is intellectuele diefstal en wordt gezien als fraude.

Er is ook sprake van plagiaat als een leerling maar één zin overneemt zonder een correcte bronvermelding. Het is dus niet van belang hoeveel je hebt overgenomen van andermans werk.

Plagiaat kan worden voorkomen door duidelijk en herleidbaar de originele bron van het citaat dat een leerling in zijn/haar werk heeft overgenomen te vermelden. Dit kan op de volgende manieren:

- citeren: de tekst van iemand anders wordt letterlijk overgenomen. De tekst wordt tussen aanhalingstekens geplaatst en de bron wordt vermeld.

- parafraseren: in de tekst worden in eigen woorden ideeën of teksten van een andere auteur opgenomen. Ook in dit geval is een correcte bronvermelding verplicht.
- refereren: de ideeën, methoden of bevindingen van anderen worden met de juiste bronvermelding vermeld.

Een juiste bronvermelding is dus de beste manier om plagiaat te voorkomen. Zo laat een leerling duidelijk de oorsprong van het gebruikte materiaal zien.

Gebruik van AI/Chatbots

Ook het gebruik van AI, Artificial Intelligence, (chatbots zoals chatgpt) wordt gezien als een vorm van fraude omdat het werk niet van de leerling zelf is. Wanneer de school dit, bijvoorbeeld door middel van een AI-detector opmerkt, wordt dit dus behandeld als fraude. Ook hier doet het er niet toe in welke mate gebruik is gemaakt van AI.

Regeling te laat inleveren praktisch werk

Indien een examenkandidaat zich niet houdt aan een deadline (zoals gepubliceerd in het PTA-deel 'regelingen per vak') voor het inleveren van een praktische opdracht of ander document (verslag, documentatiemap, essay, literatuurlijst, leesdossier, etc.) dan wordt dit gezien als een onregelmatigheid en kan dit voorgelegd worden aan de examencommissie. De examencommissie adviseert de directeur in een te nemen maatregel.

Regeling ten aanzien van herkansingen

Leerlingen in de voorexamenklassen (h4, v4 en v5) hebben recht op **é** herkansing, dat wordt afgenomen aan het eind van het schooljaar. In het PTA per vak is te lezen welke schoolexamens herkansbaar zijn.

Leerlingen in de examenklassen hebben recht op **é** herkansing per SE-periode. De herkansingen worden na elke periode afgenomen, nadat schoolexamens zijn ingehaald. In het PTA per vak is te lezen welke schoolexamens herkansbaar zijn. Herkansingen kunnen dus niet opgespaard worden en bij verhindering of afwezigheid vervalt de herkansingsmogelijkheid. De directeur kan een leerling verplichten een bepaald onderdeel van het schoolexamen te herkansen, na een geconstateerde onregelmatigheid, conform artikel 4.4 van het Examenreglement BOOR.

Een inhaaltoets of herkansingstoets kan bij bijzondere omstandigheden een andere vorm hebben dan de oorspronkelijke toets.

Regeling ten aanzien van herexamens

Er worden géén herexamens aangeboden voor vakken die worden afgesloten met alleen een schoolexamen (Chinees, wiskunde D, maatschappijleer/gpe/gpo, ckv/caa). Voor deze vakken kunnen schoolexamens worden herkanst, zie hierboven.

Voorexamenklassen hebben één herkansing over herkansbare onderdelen van het PTA: De herkansing wordt tegen het eind van het schooljaar afgenomen.

Regeling bij belemmeringen en geschillenregeling

Zie examenreglement BOOR, artikel 12. (link op pagina 1)

Regeling gebruik hulpmiddelen en extra faciliteiten

Extra tijd

Indien een leerling in aanmerking komt voor verlengde examentijd geldt de regel 10 minuten per uur examen (SE/CE) tot een maximum van 30 minuten. Het recht op extra tijd of andere faciliteiten moet (met verklaring) worden vastgelegd in het leerlingvolgsysteem Magister. Leerlingen met extra faciliteiten krijgen hiervoor een 'gele kaart' uitgereikt die zij bij zich dienen te hebben bij elke zitting.

Computergebruik

De directeur of diens vervanger kunnen toestemming geven voor het gebruiken van een computer tijdens een examen. De school zorgt in dit geval zelf voor de computer en een usb-stick. De examenkandidaat is zelf verantwoordelijk voor het regelmatig opslaan van het werk.

Aan kandidaten met een deskundigenverklaring dyslexie mag het gebruik van spellingcontrole wel bij **alle** examens worden toegestaan.

Na afloop van een examen wordt het werk uitgeprint en door de kandidaat getekend. De surveillant loopt samen met de examenkandidaat naar het examensecretariaat alwaar het werk wordt uitgeprint. De kandidaat zal zelf naam en examennummer al hebben vermeld in zijn tekstbestand, zo niet, dan kan dat nog op de print worden aangevuld. De print geldt daarna als het officiële examendocument dat naar de corrector gaat.

Regeling gebruik schrijfgerei en hulpmiddelen

Tijdens een schoolexamen en centraal examen mag alleen geoorloofd studiemateriaal onder handbereik zijn. Studiemateriaal, zoals een grafische rekenmachine (voor het vak wiskunde), woordenboek (voor de meeste vakken), binas (voor de vakken biologie, natuurkunde en scheikunde), mag slechts bij andere niet genoemde vakken **tijdens een schoolexamen** gebruikt worden als dit uitdrukkelijk is toegestaan en vermeld in het PTA. Als de computer als schrijfgerei wordt ingezet bij de centrale examens Nederlands havo en vwo dient de spellingcontrole bij niet-dyslectische kandidaten uitgeschakeld te zijn.

Gebruik grafische rekenmachine

Het is niet toegestaan om tijdens het schoolexamen gebruik te maken van voorgeprogrammeerde grafische rekenmachines.

Tijdens de SE's en CE's dienen de grafische rekenmachines in de examenstand te staan (= wettelijke bepaling). Het is de verantwoordelijkheid van de leerling om over de juiste apparatuur te beschikken en kennis te hebben van de wijze van installeren van de examenstand.

De surveillant/examensecretaris kan, zonder opgaaf van redenen, overgaan tot het resetten van de grafische rekenmachine dan wel de betreffende leerling een andere grafische rekenmachine ter beschikking stellen (niet eerder dan dat zijn eigen grafische rekenmachine in bewaring is gesteld). De toegestane rekenmachines worden ieder jaar aan de leerlingen van (t)havo-3 en (t)vwo-3 (dus per cohort) gecommuniceerd. In het vakspecifieke PTA-deel kan vermeld staan dat gebruik van de grafische rekenmachine niet is toegestaan.

Een horloge, of enig ander middel met als doel tijdsaanduiding, is geen toegestaan hulpmiddel. Deze mag niet aanwezig zijn in de afnameruimte. Dergelijke middelen dienen van tevoren in de kluis van de leerling te worden bewaard.

De volgende machines zijn in schooljaar 2024-2025 op havo en vwo in elk geval toegestaan:

<p>Casio:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● fx-9860GII(SD) ● fx-CG50 	<p>Texas Instruments:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● TI-84 Plus CE-T ● TI-84 Plus CE-T (Python edition) ● TI-Nspire CX (alleen de versie zonder CAS) ● TI-Nspire CX II-T CAS ● TI-Nspire CX II-T
<p>Hewlett Packard:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● HP Prime G2 	<p>Num Works:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● de grafische rekenmachine van NumWorks

Oudere types dan de hier genoemde, ook die eerder wel waren toegestaan, zijn in schooljaar 2024-2025 **NIET** meer toegestaan.

Verder geldt het volgende:

- Een grafische rekenmachine mag tijdens het examen niet op het lichtnet worden aangesloten of met andere apparatuur worden verbonden
- Het is niet toegestaan dat de kandidaat tegelijkertijd de beschikking heeft over twee (grafische) rekenmachines
- Het is een kandidaat niet toegestaan tijdens het examen gebruik te maken van de grafische rekenmachine van een andere kandidaat
- Tijdens de centrale examens wiskunde A, B dient het geheugen van de grafische rekenmachine te zijn geblokkeerd door een examenstand. De examenstand moet voor het centraal examen zijn geïnstalleerd! LET OP: ZORG DAT JE REKENMACHINE OVER DE JUISTE EXAMENSTAND BESCHIKT (VOOR DE CASIO IS DIT DE NL-EXAMENSTAND). BIJ TWIJFEL NEEM CONTACT OP MET JOUW DOCENT!
- Zet je rekenmachine NIET van tevoren in de examenstand. Doe dit pas in de examenruimte op verzoek van de examensecretaris of één van de surveillanten.
- Grafische rekenmachines die niet over de juiste examenstand beschikken worden ingenomen. Het examensecretariaat heeft geen grafische rekenmachines te leen!
- In machines met een SD-slot mag tijdens het CE geen SD-kaart zitten.
- Het hoesje van de grafische rekenmachine mag niet op de examentafel liggen.
- Als een school een slechtziende kandidaat heeft die de noodzakelijke waarnemingen in het afleesvenster niet kan uitvoeren, kan de rector een maatregel nemen om bij de afname van het examen met deze handicap rekening te houden. Hij deelt deze maatregel mee aan de inspectie.

Regeling bijzondere omstandigheden

1. Ontheffingen PE/LO

Het bevoegd gezag kan een leerling ontheffing verlenen voor het volgen van het onderwijs in het vak lichamelijke opvoeding indien de leerling vanwege zijn lichamelijke gesteldheid niet in staat is dit onderwijs te volgen.

2. Ontheffing tweede moderne vreemde taal vwo
 1. Het bevoegd gezag kan een **vwo-leerling** ontheffing verlenen van het volgen van onderwijs in Franse, Duitse Chinese en/of Spaanse taal en literatuur in de volgende gevallen:
 - i. de leerling heeft een stoornis die specifiek betrekking heeft op taal of een zintuiglijke stoornis die effect heeft op taal;
 - ii. de leerling heeft een andere moedertaal dan de Nederlandse taal of de Friese taal;
 - iii. de leerling volgt onderwijs in het profiel NT of het profiel NG en het onderwijs in die taal verhindert naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding.
 2. Bij toepassing van 1. wordt de taal vervangen door één van de vakken of programmaonderdelen uit het vrije deel of één van de vier andere profielen, met een normatieve studielast van tenminste 440 uren, ter keuze van de leerling, voor zover het bevoegd gezag deze als zodanig aanbiedt. Uitzondering: bij toepassing van 1.) kan de combinatie van wiskunde A en wiskunde B niet worden gekozen.

Vrijstellingen van vakken en schoolexamens

3. Een leerling die overstapt van 5(t)havo naar 5(t)vwo wordt vrijgesteld van het volgen van het onderwijs in Maatschappijleer/GPO/GPE en CKV/CAA. Dat betekent dat het combinatiecijfer voor deze leerlingen alleen is gebaseerd op het cijfer voor het profielwerkstuk. Een leerling die overstapt van 4(t)vwo naar 5(t)havo kan vrijgesteld worden van de maatschappelijke stage.
4. Bij een overstap van 4(t)vwo of 5(t)vwo naar 5(t)havo kunnen - in een maatwerktraject - schoolexamens die reeds zijn afgenomen in 4(t)vwo of 5(t)vwo (de inhoud van de schoolexamens moet min of meer gelijk zijn) herbeoordeeld worden. Het is niet toegestaan om behaalde cijfers om te rekenen.
5. Indien een overgestapte leerling ervoor kiest het schoolexamen opnieuw te maken, dan telt het laatst behaalde cijfer!

Gespreid examen doen

6. Een examenleerling kan om bijvoorbeeld gezondheidsredenen verzoeken om het examen te spreiden over twee schooljaren. Indien dit verzoek door professionals onderbouwd is, kan dit gehonoreerd worden. Dit wordt aan de inspectie meegedeeld.
7. De leerling die gespreid examen doet, rondt per schooljaar een aantal vakken af met een SE en CE. Per schooljaar heeft deze leerling recht op één herexamen. Vakken uit het eerste deel van gespreid examen kunnen niet meer opnieuw gedaan worden in deel twee van het gespreid examen.

Vroegtijdig examen doen

Een leerling die in het voorexamenjaar al één of meerdere vakken met een examen gaat afsluiten kan hierin gefaciliteerd worden mits het roostertechnisch haalbaar is. Het kan hier gaan om buitengewoon getalenteerde leerlingen in een bepaald vak.

Indien een leerling vroegtijdig examen doet moet hij er rekening mee houden dat hij slechts één herexamen ter beschikking heeft voor het centraal examen over die twee schooljaren.

Regeling schoolexamencijfers bij doubleren in voorexamenjaar

- Een leerling die doubleert in een voorexamenjaar (h4, v4, v5), dient **alle vakken** van dat schooljaar opnieuw te doen. Hierop zijn de volgende uitzonderingen van toepassing:
 - Een leerling in (t)vwo4 kan bij doubleren vrijgesteld worden van CAA/CKV en/of maatschappijleer indien voor dat vak minimaal een zes (afgerond) is behaald.
 - Een leerling in (t)vwo5 kan bij doubleren vrijgesteld worden van GPO indien voor dat vak een minimaal een zes (afgerond) is behaald.
 - Een leerling die doubleert in (t)havo 4, kan voor het vak GPE geplaatst worden in thavo5 mits het gemiddelde cijfer uit (t)havo 4 ten minste een zes (afgerond) is en dat alle onderdelen van het Cambridge examen in (t)havo 4 zijn ingediend
 - Een leerling die doubleert in (t)h4 of (t)v5 , en de (internationale) maatschappelijke stage al met een voldoende heeft afgerond, hoeft de stage niet opnieuw te doen. Op vrijwillige basis kan dit wel op voorwaarde dat de kosten voor deze reis voldaan worden.
- Alle schoolexamens worden in principe opnieuw gedaan. Er kunnen (in overleg tussen vakdocent en het examensecretariaat) uitzonderingen worden gemaakt voor schoolexamens die een praktisch karakter hebben.

Regeling bij examenjaar opnieuw doen

- Wie het eindexamenjaar herhaalt, doet in principe alle schoolexamens van het examenjaar opnieuw om een optimale voorbereiding op het CSE te garanderen. Een sectie kan het verzoek doen bij de examencommissie om bepaalde resultaten van een eerder behaald schoolexamen - op leerling niveau - te laten staan. De schoolexamens die van belang zijn voor het centraal examen moeten hoe dan ook opnieuw gedaan worden.
- Ten aanzien van de schoolexamens die opnieuw gemaakt worden geldt dat dat resultaat telt en niet een eerder behaald cijfer. Het is **geen** herkansing waarvoor geldt dat het hoogste cijfer telt.
- Een vak dat in het examenjaar met alleen een schoolexamen wordt afgesloten (Chinees /wiskunde D) en met een voldoende is afgesloten hoeft niet opnieuw te worden gedaan.

Regeling bevorderen in de Tweede Fase

- Bij elke bevordering wordt de slaag-/zakregeling als richtlijn genomen. Bij het vaststellen van de bevorderingsnormen is uitgegaan van het idee dat slechts die leerlingen tot een volgend jaar/eindexamenjaar worden toegelaten die bewezen hebben een goede (slaa)kans te bezitten. De normen zijn via de website en op school als document beschikbaar.
- Voor de bevordering naar het volgende jaar geldt altijd de eis dat leerlingen alle onderdelen voor een cijfer of beoordeling hebben gemaakt, dus ook de handelingsdelen en praktische opdrachten.

Regeling slagen/zakken (examenjaar)

Bij de uitslag van het examen worden betrokken:

- De beoordeling voor PE/LO

- De beoordeling van de IMAS/MAS
- De vakken uit het gemeenschappelijke deel
- De vakken uit het profieldeel.
- Een vrij vak.
- Het combinatiecijfer.

(Zie voor totstandkomen eindcijfers 'Indeling Examen')

Voor havo zijn er acht eindcijfers en een eendoordeel voor PE/LO en IMAS/MAS nodig om te slagen. Voor vwo zijn er negen eindcijfers en een eendoordeel voor PE/LO en IMAS/MAS nodig om te slagen.

Je bent geslaagd:

1. als het gemiddelde van alle cijfers van het centraal examen minimaal 5,5 is. Daarnaast:
2. als alle eindcijfers voldoende zijn,
3. als er op je eindlijst een 5 staat en de rest van je eindcijfers voldoende is,
4. als er tweemaal een 5 op je eindlijst staat (waarvan slechts één 5 bij de kernvakken wiskunde, Engels en Nederlands) met een 6 gemiddeld voor alle vakken,
5. als er een 4 op je eindlijst staat (maar NIET voor een kernvak) met een 6 gemiddeld voor alle vakken,
6. als er een 4 (maar NIET voor een kernvak) en een 5 op je eindlijst staat met een 6 gemiddeld voor alle vakken,
7. als lichamelijke opvoeding (of PE) is afgerond met een 'voldoende' of 'goed'.
8. als de (internationale) maatschappelijke stage is afgerond met een 'voldoende' of 'goed'.

N.B: Bij een eindcijfer lager dan een 4 ben je niet geslaagd. Dit geldt ook voor de onderliggende cijfers van vakken van het combinatiecijfer.

Regeling Cum Laude

Leerlingen van het voortgezet onderwijs kunnen ook cum laude slagen, 'met lof'. Op deze manier worden topleerlingen erkend voor hun uitstekende prestaties.

Let op: De regelingen voor cum laude zijn voor vwo en havo verschillend.

VWO:

- Je bent cum laude geslaagd op het vwo als ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0 of hoger is voor de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, de vakken van het profieldeel en het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld. Voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling heeft de leerling tenminste eindcijfer 7 of de kwalificatie 'voldoende'.
- Het combinatiecijfer mag niet lager zijn dan 7, maar de samenstellende onderdelen mogen wel lager zijn dan 7.

HAVO:

- Je bent cum laude geslaagd op het havo als ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0 of hoger is voor de vakken in het gemeenschappelijke deel van het profiel, de vakken van het profieldeel en het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld. Voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling heeft de leerling tenminste eindcijfer 6 of de kwalificatie 'voldoende'.
- Het combinatiecijfer mag niet lager zijn dan 6, maar de samenstellende onderdelen mogen wel lager zijn dan 6.

Regeling inzage gemaakte CSE's (tijdvak 1 en 2)

'Het bevoegd gezag bewaart het gemaakte werk van het centraal examen van de examenkandidaat gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag, ter inzage voor belanghebbenden..' ([Artikel 3.31. Bewaren werk centraal examen, lid 1.](#))

Een kandidaat heeft het recht om een gemaakt examen (CE1) of herexamen / herprofilering (CE2) in te zien. Ten aanzien van deze inzage gelden de volgende afspraken:

1. Inzage in een gemaakt examen is mogelijk tot zes maanden na de datum waarop de uitslag van het examen is vastgesteld;
2. Inzage is alleen mogelijk nadat de normering voor het CE1 en/of CE2 bekend is;
3. De inzage heeft betrekking op de examenopgave(n), het correctievoorschrift en het gemaakte examenwerk;
4. De inzage vindt uitsluitend plaats op school en in tegenwoordigheid van de vakdocent, en/of examensecretaris of diens vervanger;
5. Indien de kandidaat dit wenst, vindt de inzage plaats in tegenwoordigheid van diens ouders/verzorgers;
6. De school bepaalt op welk tijdstip het examen mag worden ingezien.

NB: Voor het inzien van examens is in voorkomende gevallen een 'Handelswijze' beschikbaar, waarin o.a. uitgelegd hoe te handelen bij geconstateerde fouten.

Bijlage: alle belangrijke data op een rij

In de PTA's staan de schoolexamenperioden c.q. afnamemomenten genoemd. Ook zijn deadlines voor verschillende vakonderdelen opgenomen in het PTA. Hieronder staan voor het **schooljaar 2024-2025** de data van de schoolexamenperioden en centraal examen.

Schoolexamens examenklassen	Data
SE1	- (donderdag 17 oktober en vrijdag 18 oktober)* - maandag 21 oktober t/m vrijdag 25 oktober 2024
SE 1 Herkansingen	- donderdag 19 december 2024
SE2	- maandag 13 januari t/m 17 januari 2025 - (maandag 20 januari en dinsdag 21 januari 2025)*
SE 2 Herkansingen	- dinsdag 4 maart 2025
SE3	- maandag 10 maart t/m vrijdag 14 maart 2025 - (maandag 17 maart t/m vrijdag 21 maart 2025)*
SE3 Herkansingen	- maandag 7 april 2025
CE tijdvak 1	- vrijdag 9 mei tot en met maandag 26 mei 2025
CE tijdvak 2	- dinsdag 17 juni tot en met dinsdag 24 juni 2025

* dit zijn reserve data voor schoolexamens

Afnamedata kijk- en luistertoetsen MVT

Datum	Toets havo	Toets vwo
maandag 20 januari 2025	-	Frans
dinsdag 21 januari 2025	Spaans	Duits
woensdag 22 januari 2025	Chinees	Engels
donderdag 23 januari 2025	Engels	Chinees
vrijdag 24 januari 2025	Frans	Spaans
maandag 27 januari 2025	Duits	-

Internationale examens

Naast de schoolexamens en centraal examen neemt onze school ook deel aan een aantal internationale examens. Omdat we aan internationale afspraken gebonden zijn, kunnen deze examens ook buiten onze toets- en examenweken vallen. De vakdocent informeert de leerlingen hierover.

Examen	Klas	Datum
GPE (Cambridge)	(t)havo5	29 oktober 2025 (herfstvakantie)
GPO (AP)	(t)vwo5	7 mei 2025
IB-English	(t)havo5 & (t)vwo6	8 en 9 mei (let op ochtend 9 en CE start middag)

Schoolexamens in de voorexamenklassen

De schoolexamens in de voorexamenklassen en (t)v4 vinden zo veel mogelijk plaats tijdens de toetsweken.

Toetsweek periode (t)h4, (t)v4 en (t)v5	Data
TW1	<ul style="list-style-type: none">- (donderdag 17 oktober en vrijdag 18 oktober)*- maandag 21 oktober t/m vrijdag 25 oktober
TW2	<ul style="list-style-type: none">- maandag 13 januari t/m vrijdag 17 januari 2025- (maandag 20 januari en dinsdag 21 januari 2025)*
TW3	<ul style="list-style-type: none">- (donderdag 20 maart en vrijdag 21 maart 2025)*- maandag 24 maart t/m vrijdag 28 maart 2025)*
TW4	<ul style="list-style-type: none">- maandag 16 juni t/m vrijdag 20 juni 2025- (maandag 23 juni en dinsdag 24 juni 2025)*

PROGRAMMA VAN

TOETSING

AFSLUITING

per vak

3.PROGRAMMA'S TOETSING EN AFSLUITING PER VAK

Achtereenvolgens zal je hier de programma's van alle examenvakken aantreffen. Een paar opmerkingen zijn van belang:

Bij een groot aantal vakken wordt een nadere verduidelijking van het Programma van Toetsing en Afsluiting van het vak uitgedeeld aan de leerlingen. Het is belangrijk goed kennis te nemen van alle informatie die wordt aangereikt.

- In geval dat er in het PTA aangegeven staat dat er werk (handelingsdelen, praktische opdrachten, profielwerkstuk etc.) ingeleverd moet worden voor of op een bepaalde datum, dan dient dit werk uiterlijk op de vermelde datum (en eventueel tijdstip) ingeleverd te zijn bij de lesgevende docent.
- **ELO (elektronische leeromgeving)**
Verwijzingen in het PTA naar studiewijzers via de ELO (Magister, Classroom etc) gecommuniceerd (met name als het gaat om deadline en inlevermedium) hebben een PTA rechtsgeldigheid.